

สรุปเนื้อหาการสัมมนาเวทีสัมมนาสาธารณะ
เรื่อง สิทธิที่จะถูกลืมบนเส้นทางกฎหมายไทย
จัดโดย

สถาบันพระปกเกล้า และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค วุฒิสภา
วันพุธที่ 23 กุมภาพันธ์ 2565 เวลา 09.00 – 12.30 น.
ผ่านช่องทางออนไลน์โปรแกรม Zoom
และถ่ายทอดสดผ่าน Facebook Live Fanpage สำนักส่งเสริมวิชาการรัฐสภา สถาบันพระปกเกล้า

การสัมมนาสาธารณะในเวทีนี้ประกอบด้วย การปาฐกถาพิเศษหัวข้อ “สิทธิที่จะถูกลืม : โจทย์ท้าทายของกฎหมายไทย” โดยศาสตราจารย์กิตติคุณวิทิต มั่นตารณ ออดีตผู้เชี่ยวชาญอิสระของสหประชาชาติ เพื่อดำเนินการสอบสวนความรุนแรงและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อกลุ่มบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศ (UN Independent Expert on violence and discrimination based on sexual orientation and gender identity) และการบรรยายในหัวข้อ “สิทธิที่จะถูกลืมบนเส้นทางกฎหมายไทย” โดย ดร. ปิติ เอี่ยมจรรย์ลากล อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งจากการสัมมนาดังกล่าว สามารถสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ความหมายและที่มาของสิทธิที่จะถูกลืม

คำว่า “สิทธิที่จะถูกลืม” (Right to be forgotten) เป็นคำที่ถูกกล่าวถึงบ่อยครั้งตั้งแต่ช่วงทศวรรษที่ผ่านมาซึ่งถือเป็นช่วงที่โลกเข้าสู่ยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ และมีการนำข้อมูลที่มีลักษณะเป็นข้อมูลส่วนบุคคล (Personal Data) บันทึกไว้ในสื่ออย่างระบบอินเทอร์เน็ตที่บุคคลทั่วไปมีโอกาสที่จะเข้าถึงข้อมูลเหล่านั้นได้ จึงเกิดการเรียกร้องให้ลบข้อมูลออกจากระบบ จนต่อมาที่หลายประเทศเริ่มให้ความสนใจกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามแนวคิดของการปกป้องสิทธิความเป็นส่วนตัว (Privacy Rights) จึงมีการกล่าวถึงสิทธิที่จะถูกลืมในระบบกฎหมายของหลายประเทศมากขึ้น

ทั้งนี้ ดร. ปิติ เอี่ยมจรรย์ลากล ผู้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องสิทธิที่จะถูกลืม ได้เสนอการนิยามสิทธิที่จะถูกลืมว่า สิทธิที่จะถูกลืมนั้น หมายถึง สิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลที่จะทำให้ข้อมูลส่วนบุคคลของตนนั้นถูก

การสัมมนาสาธารณะ
สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค วุฒิสภา สถาบันพระปกเกล้า

เวทีสัมมนาสาธารณะ
ONLINE

สิทธิที่จะถูกลืม
บนเส้นทางกฎหมายไทย

23 กุมภาพันธ์ 2565
เวลา 09.00 – 12.30 น.

ลงทะเบียน
Zoom Meeting
Meeting ID: 982 882 882

ลงทะเบียน
Zoom Meeting
Meeting ID: 982 882 882

ลงทะเบียน
Zoom Meeting
Meeting ID: 982 882 882

ลงทะเบียน
Zoom Meeting
Meeting ID: 982 882 882

ลบ ทำลาย หรือทำให้ไม่สามารถระบุตัวตนได้ เมื่อข้อมูลนั้นหมดความจำเป็นที่จะต้องถูกประมวลผลหรือเข้าถึงได้ ไม่ว่าจะดำเนินการโดยผู้เป็นเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลนั้นเองร้องขอ หรือเป็นกรณีที่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลนั้นจะต้องดำเนินการเองโดยปราศจากการร้องขอของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

สิทธิที่จะถูกลืมบน เส้นทางกฎหมายไทย

เวทีสัมมนาสาธารณะ

จัดโดย สถาบันพระปกเกล้า และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน
สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค วุฒิสภา
23 กุมภาพันธ์ 2565

อ.ดร.ปิติ เข็มจัญญุลาก

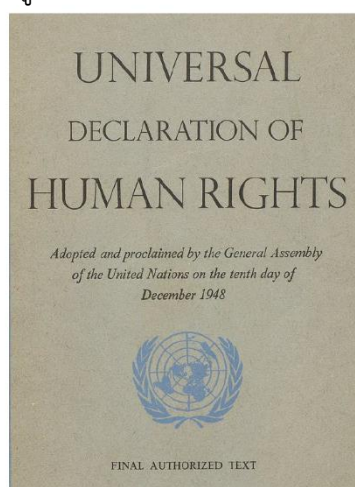
ผู้อำนวยการหลักสูตร LL.M. (Business Law) International Program

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น แนวคิดของสิทธิที่จะถูกลืมได้เกิดขึ้นมาก่อนที่โลกจะเข้าสู่ยุคเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างในปัจจุบัน (เพียงแต่ยังไม่มีเรียกชื่อว่าสิทธิที่จะถูกลืม) โดยการพัฒนาของแนวคิดสิทธิที่จะถูกลืมนั้น มีจุดเริ่มต้นจากการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลที่บัญญัติรับรองในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) ค.ศ. 1948 โดยปฏิญญานี้กำหนดให้ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองทางกฎหมายในกรณีที่เกิดการแทรกแซงสิทธิความเป็นส่วนตัว¹ และต่อมาก็มีการรับรองสิทธิของบุคคลที่ถูกลงโทษทางอาญา โดยบุคคลดังกล่าวสามารถคัดค้านการเผยแพร่ประวัติอาชญากรรมของตนหลังจากที่การลงโทษนั้นได้เสร็จสิ้นแล้ว แม้ว่าการดำเนินการดังกล่าวมีลักษณะคล้ายกับการถึงสิทธิที่จะถูกลืมแต่ในขณะนั้นก็ยังไม่ปรากฏว่ามีการเรียกสิทธิดังกล่าวว่าสิทธิที่จะถูกลืมโดยตรง

สิทธิมนุษยชน

- ประวัติศาสตร์ของสิทธิที่จะถูกลืมจะสามารถศึกษาได้จากกระบวนยุติธรรมทางอาญา กล่าวคือ สิทธิของบุคคลซึ่งถูกลงโทษในการคัดค้านการเผยแพร่ประวัติอาชญากรรมของตนหลังจากที่การลงโทษเสร็จสิ้นแล้ว
- Article 12 ของ Universal Declaration of Human Rights รับรอง "Right to Privacy" โดยระบุว่า
 - "บุคคลใดจะถูกแทรกแซงตามอำเภอใจในความเป็นส่วนตัว ครอบครัว ที่อยู่อาศัย หรือการสื่อสาร หรือจะถูกหลบหลู่เกียรติยศและชื่อเสียงไม่ได้ ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองของกฎหมายต่อการแทรกแซงสิทธิหรือการลบลู่ดังกล่าวนี้"

¹ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ 12

ต่อมาใน ค.ศ. 2014 ศาลยุติธรรมแห่งสหภาพยุโรป (Court of Justice of European Union) ได้วินิจฉัยคดีระหว่าง Google ของสเปน กับ Costeja Gonzales (Google Spain V. AEPD and Mario Costeja Gonzales) ซึ่งเป็นการขอให้เอาข้อมูลส่วนบุคคลที่ปรากฏในระบบสืบค้นของ Google ออกจากหน้าการสืบค้น หรือก็คือการขอให้เอาชื่อเว็บไซต์ที่ปรากฏในหน้าการสืบค้น (Universal Resource Locator – URL) ออก เนื่องจากข้อมูลนั้นเป็นข้อมูลที่ไม่เป็นปัจจุบันเพราะกล่าวถึงสิ่งที่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลนั้นเป็นอยู่ในอดีตและปัจจุบันไม่ได้เป็นเช่นนั้นแล้ว และศาลยุติธรรมแห่งสหภาพยุโรปก็ได้วินิจฉัยให้ Google ของสเปนต้องเอา URL ออกจากหน้าการสืบค้นของ Google โดยให้เหตุผลว่า เมื่อพิจารณาจากสถานการณ์แวดล้อมที่เป็นปัจจุบันแล้ว ปรากฏว่าข้อมูลดังกล่าวนั้นไม่สมบูรณ์เพียงพอหรือไม่ดีพอ (inadequate) หรือ ไม่เกี่ยวข้อง (รวมถึงไม่เกี่ยวข้องอีกต่อไปแล้ว) (irrelevant or no longer relevant) หรือเกินความจำเป็น (excessive) โดยเทียบกับวัตถุประสงค์ที่ต้องทำให้ข้อมูลดังกล่าวปรากฏขึ้นในหน้าการสืบค้นในตอนแรกและเทียบกับระยะเวลาที่เปลี่ยนแปลงไปหลังจากที่เอาข้อมูลดังกล่าวขึ้นในระบบสืบค้น² อย่างไรก็ตาม การนำข้อมูลออกจากการแสดงผลการค้นหานั้น ไม่ได้ส่งผลให้มีการลบซึ่งข้อมูลที่ถูกเผยแพร่โดยผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลรายอื่น (เช่น เจ้าของสำนักพิมพ์ที่เป็นผู้เผยแพร่ข้อมูลดังกล่าว) และเพื่อเป็นการทำให้แนวคิดดังกล่าวมีความชัดเจนขึ้นในระบบกฎหมาย จึงได้มีการเพิ่มคำว่า Right to be forgotten ลงในมาตรา 17 ของ General Data Protection Regulation – GDPR ควบคู่กับคำว่า Right to Erasure

หลังจากนั้น แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิที่จะถูกลืมก็เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น และถูกบรรจุลงในระบบกฎหมายของหลาย ๆ ประเทศ พร้อมกันกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล แม้ว่าในกฎหมายบางประเทศจะไม่ปรากฏคำว่า “สิทธิที่จะถูกลืม” แต่ก็ปรากฏแนวคิดดังกล่าวในระบบกฎหมายด้วยเสมอในกรณีที่มีกฎหมายบัญญัติเรื่องการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลก็ตาม

สิทธิที่จะถูกลืมในมุมมองของสิทธิมนุษยชน

ศาสตราจารย์กิติคุณวิทิต มันทาภรณ์ ได้ชี้ให้เห็นว่าสิทธิที่จะถูกลืมนั้น เป็นส่วนหนึ่งของสิทธิส่วนบุคคลซึ่งถือว่าเป็นสิทธิมนุษยชน แต่ก็เป็นสิทธิที่ไม่ใช่สิทธิเด็ดขาดเหมือนอย่างสิทธิในการไม่ถูกบังคับให้สูญหายหรือสิทธิที่จะไม่ถูกบังคับลงเป็นทาสซึ่งเป็นสิทธิที่จะต้องได้รับความคุ้มครองโดยไม่มีข้อยกเว้น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ สิทธิที่จะถูกลืมนั้น เป็นสิทธิที่ได้รับการคุ้มครองก็จริง แต่ก็อาจถูกยกเว้นได้ในบางกรณีโดยจะต้องมีการชั่งน้ำหนักและหาจุดสมดุลระหว่างสิทธิที่จะถูกลืมของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลกับประโยชน์สาธารณะ (ซึ่งประโยชน์สาธารณะที่มักจะถูกอ้างบ่อยครั้ง คือ การรักษาความมั่นคงของรัฐ) หรือสิทธิที่จะถูกลืมกับเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการเข้าถึงข้อมูลของบุคคลอื่น โดยการชั่งน้ำหนักและหาจุดสมดุลดังกล่าวนี้ ไม่ได้มีสูตรสำเร็จหรือหลักเกณฑ์ตายตัว แต่จะต้องพิจารณาเป็นกรณี ๆ ไป โดย ดร.ปิติ เอี่ยมจำรูญลาภ ได้ยกตัวอย่างกรณีศึกษาต่างประเทศที่น่าสนใจ ดังนี้

- กรณีของประเทศญี่ปุ่น : ผู้ร้องได้กล่าวอ้างว่าหากมีการพิมพ์ชื่อของผู้ร้องลงในระบบการสืบค้น ก็ปรากฏประวัติการทำผิดอาญาของผู้ร้องที่มีเพศสัมพันธ์กับเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ซึ่งผู้ร้องได้ถูกจับกุมและ

² ดูเพิ่มเติมได้ ใน Court of Justice of the European Union Press Release No. 70/14, <https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2014-05/cp140070en.pdf>

เสียค่าปรับจากการฝ่าฝืนกฎหมายดังกล่าวแล้ว จึงขอให้ผู้ประกอบการที่ดูแลระบบสืบค้น URL ออกจากระบบสืบค้น และศาลฎีกาได้วินิจฉัยใน ค.ศ. 2017 ว่า การไม่แสดงผลของข้อมูลเพื่อคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวของผู้ร้องในกรณีนี้ มีน้ำหนักมากกว่าประโยชน์ทางกฎหมายที่จะได้จากการแสดงผลข้อมูลนั้น จึงพิพากษาให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีสิทธิเรียกร้องให้ผู้ประกอบการที่รับผิดชอบระบบสืบค้นนั้นลบ URL ออกจากระบบสืบค้นได้

- กรณีของเขตปกครองพิเศษฮ่องกง : ผู้ร้องและอดีตสามีเป็นคู่ความในคดีเกี่ยวกับการสมรส และข้อมูลเกี่ยวกับคดีของผู้ร้องปรากฏในระบบอ้างอิงเกี่ยวกับข้อมูลทางกฎหมายและเว็บไซต์ของศาลโดยใช้อักษรย่อแทนชื่อจริง ต่อมาเกิดการพบชื่อของผู้ร้องปรากฏบนเว็บไซต์ที่ถูกก่อตั้งโดย David Webb โดยเว็บไซต์ดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อทำคำชี้แจงเกี่ยวกับองค์กรธุรกิจ เศรษฐกิจ ธรรมชาติทางธุรกิจ การเงิน และการควบคุมกำกับในฮ่องกง และในกรณีนี้ คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ทางปกครองได้วินิจฉัยว่า การเก็บข้อมูลของศาลนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ศาลใช้อ้างอิงเพื่อเป็นบรรทัดฐานอันเป็นประโยชน์ต่อการทำงานของศาลและประโยชน์สาธารณะ แต่วัตถุประสงค์ในการเก็บข้อมูลของ David Webb นั้น เป็นไปเพื่อรายงานข้อมูลทั่วไป ไม่ได้เป็นวัตถุประสงค์เดียวกับศาล จึงถือว่าการเก็บข้อมูลของ David Webb ขัดกับหลักสิทธิความเป็นส่วนตัว

ความท้าทาย: ลบและจำกัดการเข้าถึงได้ทุกครั้งหรือไม่?

- สิทธิในการนำออกจากการแสดงผลบนเว็บไซต์ ครอบคลุมถึงสิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลที่อาจเป็นผู้ใช้งาน โปรแกรมสืบค้นข้อมูล ทำการใช้สิทธิดังกล่าวต่อผู้ให้บริการ โปรแกรมสืบค้นข้อมูล เพื่อให้ทำการนำเอาลิงค์ที่ปรากฏข้อมูลส่วนบุคคลของตนออกจากหน้าการแสดงผลการค้นหา
- อย่างไรก็ตาม สิทธินี้ไม่ใช่การลบข้อมูลส่วนบุคคลออกไปโดยสิ้นเชิง ข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าวจะยังคงแสดงหรือปรากฏอยู่บนหน้าเว็บเพจหรือเว็บไซต์ที่ทำหน้าที่เป็นผู้อนุมัติข้อมูลส่วนบุคคลเดิม (Original Controller) อาจกล่าวได้ว่า การดำเนินการของผู้อนุมัติระบบสืบค้นออนไลน์ในการลบลิงค์ (Link) แสดงผลการสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต (Right to De-Listing) นั้นมีความแตกต่างจาก "สิทธิที่จะถูกลืมจากโลกดิจิทัล" (Right to Digital Oblivion) อย่างแท้จริง

<https://aeroadmin.com/articles/en/2020/how-search-engines-work/>

- กรณีของประเทศอิตาลี : หนังสือพิมพ์ออนไลน์ชื่อ PrimaDanoi ได้เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการทะเลาะวิวาทโดยปรากฏข้อมูลเกี่ยวกับเจ้าของร้านอาหารซึ่งเป็นสถานที่เกิดเหตุ และประมาณสองปีต่อมาเจ้าของร้านอาหารขอให้ทางสำนักพิมพ์นำข้อมูลดังกล่าวออกเนื่องจากเห็นว่าข้อมูลล้าสมัยแล้วและยังส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงของร้านอาหารแต่สำนักพิมพ์ปฏิเสธ โดยศาลฎีกาของประเทศอิตาลีได้วินิจฉัยว่าแม้บทความนั้นจะเผยแพร่โดยชอบด้วยกฎหมายและเคยมีประโยชน์สาธารณะ (ทำให้ประชาชนทราบว่าที่ใดเกิดเหตุวิวาทและอาจจะต้องหลีกเลี่ยง) แต่เมื่อเวลาผ่านไปและเหตุการณ์ได้จบลงแล้ว การทำให้บทความนี้ยังสามารถเข้าถึงได้ในระบบอินเทอร์เน็ตนั้นไม่ได้สัดส่วน (proportionality) กับผลกระทบที่เกิดต่อสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคล และในกรณีนี้ ศาลฎีกาได้ยอมรับถึงความสำคัญของสิทธิในการรายงานข้อมูลของ

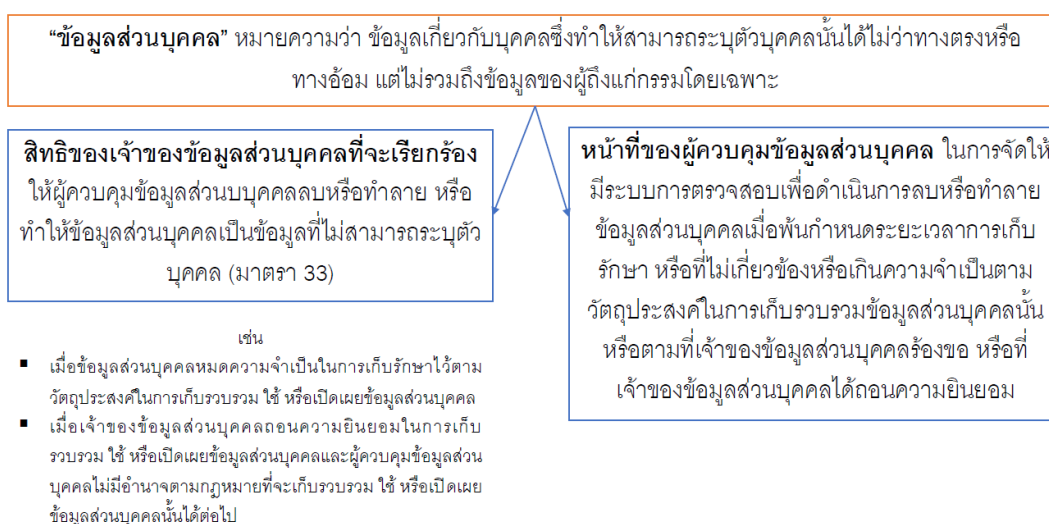
สื่อมวลชน แต่ก็ได้กล่าวว่า ข้อมูลที่มีความอ่อนไหวและข้อมูลส่วนตัวนั้น ไม่ควรถูกทำให้สาธารณชนเข้าถึงได้ โดยปราศจากการจำกัดเวลา เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล

นอกจากนี้ ในประเด็นดังกล่าว ศาสตราจารย์กิตติคุณวิทิต มันทาภรณ์ ยังได้เน้นย้ำว่า แม้สิทธิที่จะถูกลืมเป็นสิทธิมนุษยชนที่ไม่เด็ดขาด และอาจถูกจำกัดได้ก็จริง แต่การอ้างหลักความมั่นคงแห่งรัฐ (ซึ่งทางกฎหมายมหาชนถือว่าเป็นประโยชน์สาธารณะ) มาจำกัดสิทธิดังกล่าวนั้น ก็ไม่ใช่ว่าจะสามารถจำกัดได้ตามอำเภอใจ แต่จะต้องกระทำโดยมีความชอบด้วยกฎหมาย (Legality) ทำเท่าที่จำเป็น (Necessity) โดยคำนึงถึงหลักความได้สัดส่วน (Proportionality) และมีความชอบธรรม (Legitimacy) ที่สำคัญ คือ จะต้องไม่กระทำโดยเลือกปฏิบัติ (non-discrimination)

สิทธิที่จะถูกลืมในระบบกฎหมายไทย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติรับรองเรื่องสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคล ส่วนการคุ้มครองสิทธิดังกล่าวในระบบกฎหมายนั้น ก่อนมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 จะมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจนสองฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ซึ่งกำหนดให้เจ้าหน้าที่ที่สามารถมีคำสั่งไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลแก่ผู้ร้องขอได้ ถ้าหากเห็นว่าการเปิดเผยข้อมูลนั้นจะเป็นการรุกรานสิทธิส่วนบุคคลโดยไม่สมควร และ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 ว่าด้วยเรื่องละเมิด ซึ่งถ้าหากผู้ร้องถูกล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคลเนื่องจากมีผู้นำข้อมูลของผู้ร้องไปเปิดเผยให้เสียหาย ก็สามารถฟ้องต่อศาลในฐานละเมิดเพื่อเรียกร้องค่าเสียหายได้

พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562

ต่อมา เมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 กฎหมายดังกล่าวได้กำหนดถึงแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิที่จะถูกลืมไว้ (แต่ไม่ได้บัญญัติโดยใช้คำว่าสิทธิที่จะถูกลืม) โดยบัญญัติในมาตรา 33 ถึงสิทธิที่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลจะเรียกร้องให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลนั้นลบ หรือทำลาย หรือ

ทำให้ข้อมูลส่วนบุคคลเป็นข้อมูลที่ไม่สามารถระบุตัวตนของบุคคลนั้นได้ และกำหนดไว้ในบางกรณี ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลก็มีหน้าที่ในการจัดให้มีระบบตรวจสอบเพื่อดำเนินการลบหรือทำลายข้อมูลส่วนบุคคลเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาในการจัดเก็บรักษา หรือข้อมูลนั้นเป็น (หรือกลายเป็น) ข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องหรือเกินความจำเป็นตามวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลนั้น หรือดำเนินการตามที่บุคคลร้องขอ หรือดำเนินการเนื่องจากบุคคลนั้นได้ถอนความยินยอม และเช่นเดียวกับหลาย ๆ ประเทศ สิทธิในการขอให้ลบข้อมูลส่วนบุคคลตามกฎหมายนี้ไม่ได้เป็นสิทธิเด็ดขาด นั่นคือ มีกรณีที่ผู้ควบคุมข้อมูลอาจไม่ลบข้อมูลตามที่ร้องขอได้ เช่น กรณีที่จำเป็นต้องเก็บรักษาข้อมูลนั้นไว้เพื่อวัตถุประสงค์เกี่ยวกับเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น หรือจำเป็นต้องเก็บรักษาข้อมูลนั้นไว้เพื่อประโยชน์สาธารณะด้านการสาธารณสุข หรืออาจเป็นกรณีที่จำเป็นต้องใช้ข้อมูลดังกล่าวเพื่อก่อตั้งสิทธิเรียกร้องตามกฎหมายหรือเพื่อปฏิบัติตามกฎหมาย เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ทั้งศาสตราจารย์กิตติคุณวิทิต มันทาภรณ์ และดร.ปิติ เอี่ยมจรรย์อุบลาก ได้ชี้ให้เห็นในประเด็นท้าทายต่อการบัญญัติกฎหมายในลักษณะนี้ว่า ปัจจุบัน การเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคลลงในระบบอินเทอร์เน็ตจะประกอบด้วยผู้ที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ได้แก่ เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล เจ้าของแหล่งข้อมูลที่มีการเปิดเผยข้อมูลนั้น (เช่น สำนักพิมพ์) และผู้ให้บริการระบบสืบค้น (เช่น Google) ซึ่งการร้องขอให้ลบหรือทำลายข้อมูลส่วนบุคคลนั้น ถ้าหากร้องขอต่อผู้ให้บริการระบบสืบค้น จะไม่ได้หมายความว่าข้อมูลนั้นจะหายไปจากระบบดิจิทัลอย่างถาวร เป็นแต่เพียงการเอาข้อมูลออกจากระบบโปรแกรมการสืบค้นเท่านั้น แต่ข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าวยังคงอยู่ในระบบดิจิทัล และในบางกรณี ก็ยังอาจค้นหาข้อมูลดังกล่าวได้โดยใช้ชื่ออื่นที่ไม่ใช่ชื่อของเจ้าของข้อมูลสืบค้นนั้นได้

ข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุงพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 เพื่อพัฒนาสิทธิที่จะถูกลืมในระบบกฎหมายไทย

ดร.ปิติ เอี่ยมจรรย์อุบลาก ได้นำเสนอผลการศึกษาและข้อเสนอเพื่อปรับปรุงพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสิทธิที่ถูกลืม ดังนี้

1) ควรเพิ่มคำว่า “สิทธิที่จะถูกลืม” ลงในมาตรา 33 และมาตรา 37 (3) ของพระราชบัญญัติดังกล่าว เพื่อให้เกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2) คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลควรประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ในการลบ หรือทำลาย หรือทำให้ข้อมูลส่วนบุคคลเป็นข้อมูลที่ไม่สามารถระบุตัวตนได้ โดยกำหนดรายละเอียดการดำเนินการให้ครอบคลุมถึงกรณีการลบหรือทำลายข้อมูลส่วนบุคคล การทำให้ข้อมูลส่วนบุคคลนั้นอยู่นอกระบบการใช้งาน (ทำให้ข้อมูลดังกล่าวถูกเก็บไว้ในจุดที่ไม่สามารถเข้าถึงได้) การทำให้ข้อมูลส่วนบุคคลเป็นข้อมูลที่ไม่สามารถระบุตัวตนได้ และการนำข้อมูลส่วนบุคคลนั้นออกจากการแสดงผล ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง

RIGHT TO BE FORGOTTEN

ข้อเสนอแนะ

(1)

- การแก้ไขกฎหมายโดยเพิ่มเติมคำว่า “สิทธิที่จะถูกลืม” ในมาตรา 33 และมาตรา 37(3) ของพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 จะช่วยให้เกิดความชัดเจนว่าหากผู้ให้บริการสืบค้นข้อมูลได้ดำเนินการนำข้อมูลส่วนบุคคลออกจากการแสดงข้อมูลแล้วก็ย่อมถือได้ว่าปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายแล้ว โดยไม่ต้องดำเนินการเพื่อลบหรือทำลายข้อมูล
- ในทำนองเดียวกับมาตรา 17 วรรคสองของ GDPR มาตรา 33 วรรคสามของพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลบัญญัติให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลต้องเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการทั้งในทางเทคโนโลยีและค่าใช้จ่ายเพื่อให้เป็นไปตามคำขอนั้น โดยแจ้งผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลอื่น ๆ เพื่อให้ได้รับคำตอบในการดำเนินการให้เป็นไปตามคำขอ ซึ่งมีผลเสมือนเป็นการได้รับคำร้องจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลโดยตรงเพื่อให้กระบวนการยื่นคำร้องต่อผู้ควบคุมข้อมูลทั้งหมดมีผลด้วยการยื่นคำร้องเพียงฉบับเดียว หน้าที่ในการแจ้งไปยังผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าวย่อมมีส่วนช่วยคุ้มครองสิทธิที่จะถูกลืมของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลต่อไป

ข้อเสนอแนะ (2)

- คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลอาจประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ในการลบหรือทำลาย หรือทำให้ข้อมูลส่วนบุคคลเป็นข้อมูลที่ไม่สามารถระบุตัวบุคคลที่เป็นเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลตามวรรคหนึ่งก็ได้ตามมาตรา 33 วรรคท้ายของพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 การออกกฎหมายลำดับรอง (หรือแนวปฏิบัติ) ดังกล่าวอาจดำเนินการโดยอาศัยแนวปฏิบัติของต่างประเทศตามที่ได้กล่าวในบทที่ 4 มาเป็นฐานในการดำเนินการ โดยครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ
 - การลบทำลายข้อมูลส่วนบุคคล
 - การทำให้ข้อมูลอยู่เหนือการใช้งาน
 - การทำให้ข้อมูลส่วนบุคคลเป็นข้อมูลที่ไม่สามารถระบุตัวบุคคลได้
 - การนำข้อมูลส่วนบุคคลออกจากการแสดงผล

ภาคผนวก

ช่องทางการรับชมงานสัมมนา เรื่อง “สิทธิที่จะถูกลืมบนเส้นทาง
กฎหมายไทย” ย้อนหลัง

